

Istotako je stopnjevanje v melodiji, kakor ga kaže štev. 1. na str. 3., prav dobro pogodeno; le nekoliko visoko in utrudljivo za baritonista je dotično mesto (2. sistem, 1. in 2. takt). Kar se pa tiče spojitve harmoniziranih narodnih pesmi in samospjevov, moram gospoda prireditelja opozoriti na več nedostatkov. Predvsem bi ne smelo biti v teh skladbah toliko trdih, skrajno neharmoničnih mest, ki je težko najti zanje kakšnega opravičila. Takoj pri samospjevu prve pesmi je več takih trdih mest, n. pr. str. 2., 3. sistem, sreda zadnjega takta in še posebno str. 3., 2. sistem, 2. doba 2. takta, kjer so baritonov *d*, tenorov *cis* in basov *e* naravnost neznosni. Posamezna trda mesta se nahajajo tudi v pesmih: štev. 3., 4., 5., 6., 7. in 9. — Istotako bi bilo lahko izostalo več vzporednih kvint in oktav, ki jih nahajamo navadno med samospjevom in najnižjim zborovim glasom. (Med str. 14. in 15.; dalje str. 29. med 2. in 3. sistemom in nekaj kratov v štev. 10., str. 36. in 37.)

Glede nanovo uvedenega samospjeva omenjam, da bi moral biti vseskozi samostojen, t. j. v resnici povsem nov glas. Tega načela se je g. Bajuk še precej držal, le pri štev. 2. na str. 6. in pri ponovitvi tega dela melodije poje baritonist isto, kar prvi tenorist. Kar je še napak te vrste v zbirki, so bolj malenkostne.

V harmoničnem oziru jako slabo mesto sta 1. in 2. takt 2. sistema na str. 25., kjer bi moral samospjev, po svoji fakturi sličen oni narodne pesmi, imeti za podlago brezdvomno drugačne harmonije: dominantno v prvem taktu, v drugem pa tonično. Dva tiskovna pogoška sta na str. 21., kjer mora tenor v prvem taktu 1. sistema na 4. osminko imeti *d*, v zadnjem taktu 3. sistema pa alt na zadnjo dobo imeti *fis*. Na str. 32. mora imeti alt v 2. taktu 1. sistema *d*.

K sklepu omenjam še to, da bo iz takih in enakih prireditev narodnih pesmi z originalnimi samospjevi težko kdaj postalo kaj posebno dobrega in v vsakem oziru zadovoljivega. Poudarjam tudi, da pri proizvajanju na omenjeni način prirejenih narodnih pesmi nanovo zložen samospjev stopi v ospredje, in mora v tem slučaju pristna narodna pesem — hočeš, nočeš — služiti kot spremljanje. Po mojem mnenju ni to posebno priporočljiv način prirejanja narodnih pesmi. Pač pa bi svetoval vsakomur, ki želi prirejati naše narodne pesmi na tak način, da se poslužuje tudi samospjevov, naj da solistu narodno pesem samo (kot je to že večkrat prav dobro napravil g. Ferjančič), zbor pa naj s poljubno skladbo nastopi le kot spremljevalec.

Stanko Premrl.

To in ono.

Fran Gerbič, zaslužni slovenski glasbenik, je praznoval ta mesec sedemdesetletnico svojega rojstva. O Gerbiču več v prihodnji številki.

Mazuri na vzhodnem Pruskem. Navadno se misli, da sta provinci vzhodne in zahodne Pruske, ta zibelka pruskega kraljestva, popolnoma nemški deželi. Temu pa ni tako. Zahodno Prusko je v precejšnjem delu obljudeno s prebivalstvom poljske narodnosti. Poljaki, ali pravzaprav ostanki davnih pomorskih Slovanov, segajo še nekoliko dalje na zahod na provincijo Pomorsko (Pommern). Na zahodnem Pruskem imajo Poljaki več poslancev in izvrstno urejeno časopisje. Slabeje je na vzhodnem Pruskem, kjer so vladali nekdanji Križarji. Vendar tudi tukaj poljski živelj še ni izumrl. Kraj Varmija (Ermland) je v precejšnjem delu poljski in katoliški. Poleg tega pa prebivajo Poljaki mazurskega plemena in luteranske vere še v devetih drugih okrajih. Po vladni statistiki je na 1.996.625 prebivalcev vzhodne Prusije 305.025 Poljakov. Nekdaj je bilo to razmerje za Poljake še veliko ugodnejše. Leta 1410. so tvorili Poljaki tam tretjino prebivalstva.

Od leta 1600., ko so Križarji prišli pod poljsko oblast, je število poljskega prebivalstva na Pruskem vedno bolj naraščalo, tako da je križarska pokrajina dobila skoraj poljski značaj. Od leta 1718. do 1720. je izhajal v Kraljevcu (Königsberg), stolici pruskih knezov, eden najstarejših poljskih časnikov: „Poczta królewiecka“, ki je bil zelo razširjen. Pozneje so pa pruski kralji pričeli zatirati Poljake. Dne 24. marca 1724 je prepovedal kralj Friderik Viljem naseljevanje Poljakov, Žmudinov in Judov, a dne 2. maja istega leta je prepovedal Poljakom naseljevati se na pruski Litvi. Obenem se je pričelo vabiti v deželo nemške priseljence. Tudi se je pričela germanizacija šol. — Leta 1804. se je dala postava, da morajo ljudski učitelji po mazurskih krajih

razumeti nemščino, potem so se odpravile poljske šole po mešanih okrajih in nazadnje so se odpravile vse poljske šole sploh.

Potem je sklenila pruska vlada zatreti poljsko plemstvo. Za časa Napoleonovih vojen je poljsko plemstvo zelo ubo-

TEOFIL BRAGA

načelnik republikanske vlade na Portugalskem

žalo in se zadolžilo v vladnem kreditnem zavodu. Vlada je te dolgove kruto izterjevala, prodala Poljakom posestva in jih oddala pod najugodnejši pogoji Nemcem.

Vkljub temu, da so ti Mazuri popolnoma oddeljeni od Poljakov in kruto tlačeni od Nemcev, so vendar še ohranili svojo narodnost in v novejšem času so se je začeli vedno